

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА**

**ТУРЕВСЬКА СВІТЛАНА ОЛЕКСАНДРІВНА**

УДК 342.9 (477)

**ПРОФЕСІЙНЕ САМОВРЯДУВАННЯ НОТАРІУСІВ:  
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;  
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата  
юридичних наук**

**Київ – 2025**

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

**Науковий керівник:**

кандидат юридичних наук, доцент

**Головка Людмила Олександрівна**

Національний університет біоресурсів і природокористування України,  
доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

**Офіційні опоненти:**

доктор юридичних наук, професор,

**Сорока Лариса Володимирівна,**

громадська організація «Інформаційно-аналітичний центр  
«Сучасне аерокосмічне право»»,  
голова

доктор наук з державного управління, кандидат юридичних наук, професор,

**Биркович Тетяна Іванівна,**

Київський національний університет культури і мистецтв,  
професор кафедри інформаційних технологій

Захист відбудеться «25» березня 2025 року об 11<sup>00</sup> на засіданні спеціалізованої  
вченої ради Д 26.503.01 Науково-дослідного інституту публічного права за адресою:  
03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту  
публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

Автореферат розісланий «24» лютого 2025 року

Учений секретар  
спеціалізованої вченої ради

Ксенія КУРКОВА

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Обґрунтування вибору теми дослідження.** Для будь-якої сучасної демократичної та соціально спрямованої держави інститут нотаріату відіграє вкрай важливе значення з точки зору забезпечення законності, а також захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Нотаріальна діяльність сприяє стабільності правовідносин у сферах цивільного обороту рухомого й нерухомого майна, спадкування, сімейного та корпоративного права тощо. З огляду на таку важливу соціальну й економічну роль, одним з ключових завдань законодавця є забезпечення та захист прав, свобод, самостійності й незалежності нотаріусів, а також створення необхідних правових та організаційних умов для їх діяльності. Для цього 2013 року на законодавчому рівні було створено інститут професійного самоврядування нотаріусів, що стало важливим елементом організації нотаріальної діяльності, забезпечення законності її провадження, а також захисту соціальних, економічних і політичних прав нотаріусів. Самоврядування дозволяє нотаріальній спільноті самостійно вирішувати питання щодо організації власної діяльності, що своєю чергою мінімізує втручання держави та підвищує рівень відповідальності нотаріусів перед суспільством.

*Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями.* Окремі проблемні питання, пов'язані із функціонуванням інституту нотаріату та професійним самоврядуванням нотаріусів, у своїх наукових працях розглядали: С. С. Бичкова, Т. І. Биркович, Л. І. Вдовічена, Ю. В. Гаруст, Є. А. Гетьман, Е. О. Гіда, Л. О. Головка, Т. Г. Грица, О. В. Джафарова, О. С. Дніпров, М. С. Долинська, О. В. Іванов, О. Ф. Кобзар, Я. Л. Коломієць, О. В. Красногор, В. І. Курило, Л. І. Луценко-Миськів, А. А. Манжула, В. К. Матвійчук, Ю. В. Нікітін, Р. А. Сербин, Є. Ю. Соболев, Л. В. Сорока, Р. С. Титикало, Т. П. Устименко, А. Г. Чубенко, Н. О. Чучкова, О. О. Чижигов, Р. В. Шаповал, В. Г. Шишленко та багато інших. Водночас, попри значний теоретичний доробок, у науковій літературі фактично неопрацьованим залишається низка питань, пов'язаних з адміністративно-правовими аспектами професійного самоврядування нотаріусів в Україні.

Таким чином, відсутність комплексних монографічних досліджень, присвячених вказаній проблематиці, а також наявність низки прогалин і недоліків правового та організаційного характеру, пов'язаних з діяльністю професійного самоврядування нотаріусів, обумовлюють актуальність і своєчасність представленого дисертаційного дослідження.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.** Дисертаційну роботу підготовлено відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019; Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021; Стратегії розвитку Науково-дослідного інституту публічного права на 2023–2027 роки, затвердженої рішенням вченої ради Науково-дослідного інституту публічного права 05 квітня 2023 року № 4. Роботу підготовлено з урахуванням положень Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і

техніки» від 11 липня 2001 року № 2623-III. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

**Мета та завдання дослідження** *Мета* дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб спираючись на аналіз наукових поглядів учених, норм чинного законодавства, а також практичної діяльності органів професійного самоврядування, з'ясувати сутність і розкрити особливості адміністративно-правових аспектів професійного самоврядування нотаріусів, на основі чого надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення правових та організаційних засад функціонування цих суб'єктів.

Досягнення поставленої мети зумовлює потребу у вирішенні таких *завдань*:

- з'ясувати сутність, зміст і правову природу професійного самоврядування нотаріусів у системі внутрішньоорганізаційних адміністративно-правових відносин у межах інституту нотаріату;

- узагальнити завдання, мету та принципи функціонування професійного самоврядування нотаріусів;

- схарактеризувати правові засади функціонування професійного самоврядування нотаріусів;

- розкрити сутність делегованих повноважень як основи самоврядного нотаріального управління;

- проаналізувати публічно-правовий статус органів професійного самоврядування нотаріусів;

- виокремити форми й методи діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів;

- окреслити адміністративні процедури в діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів;

- визначити порядок і підстави оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів;

- запропонувати напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання організації діяльності та функціонування органів професійного самоврядування нотаріусів.

*Об'єктом* дослідження є правові відносини, які виникають у процесі діяльності професійного самоврядування нотаріусів.

*Предметом* дослідження є професійне самоврядування нотаріусів: адміністративно-правовий аспект.

**Методи дисертаційного дослідження.** Методологічну основу дисертації становлять як загальноправові, так і спеціальні методи наукового пізнання, що в сукупності забезпечують комплексний підхід до вирішення завдань дисертаційного дослідження. Так, *логіко-семантичний* та *аналітичний* методи використано з метою з'ясування сутності, змісту й правової природи професійного самоврядування нотаріусів у системі внутрішньоорганізаційних адміністративно-правових відносин інституту нотаріату (підрозділ 1.1); встановлення завдань, мети та принципів функціонування професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 1.2). Для того,

щоб схарактеризувати правові засади функціонування професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 1.3), розкрити сутність делегованих повноважень як основи самоврядного нотаріального управління (підрозділ 1.4), а також надати характеристику публічно-правовому статусу органів професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 2.1) було використано метод *документального аналізу*. *Структурно-логічний* та *системно-функціональний* методи застосовано з метою: узагальнення форм і методів діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 2.2); характеристики адміністративних процедур у діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 2.3); опрацювання порядку та підстав оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 3.1). Запропонувати напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання організації діяльності та функціонування органів професійного самоврядування нотаріусів (підрозділ 3.2) дали змогу методи *прогнозування* та *порівняльно-правовий*.

*Науково-теоретичне підґрунтя* роботи становлять праці науковців з різних галузевих дисциплін, зокрема: адміністративного права, теорії держави та права, теорії управління, соціології, психології, філософії тощо.

*Нормативно-правову основу* дисертаційної роботи становлять Конституція України, міжнародні документи, законодавчі, підзаконні нормативно-правові акти, нормативні документи Нотаріальної палати України тощо.

*Інформаційною та емпіричною базою* дисертаційної роботи є науково-періодичні видання, статистичні дані. Крім того, автором було використано власний практичний досвід роботи у сфері нотаріату.

**Наукова новизна отриманих результатів** полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією з перших спроб на основі аналізу наукових поглядів учених, норм чинного законодавства та практики його реалізації, розкрити сутність й окреслити особливості адміністративно-правових засад професійного самоврядування нотаріусів, що дало змогу сформулювати пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення правових й організаційних засад функціонування цих суб'єктів.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків. Зокрема, у роботі:

*вперше:*

– доведено, що на сьогодні сутність делегованих повноважень професійного самоврядування нотаріусів полягає: по-перше, у самостійному вирішенні нотаріальною спільнотою питань дотримання професійної етики, у тому числі щодо притягнення нотаріусів, які порушили принципи діяльності, до юридичної відповідальності; по-друге, в організації та проведенні професійного навчання та підвищення кваліфікації нотаріусів; по-третє, в участі представників самоврядної організації нарівні з державою у процесі формування нотаріального корпусу та внесенні змін і пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства; по-четверте, у наявності широких прав щодо вирішення більшості внутрішніх питань соціального, організаційного, безпекового та іншого характеру, пов'язаних із забезпеченням діяльності нотаріусів; по-п'яте, у можливості самостійно створювати

підприємства, установи й організації, що провадять діяльність, спрямовану на допомогу нотаріальній спільності, захист прав та інтересів її членів тощо;

– здійснено класифікацію суб'єктів, що входять до Нотаріальної палати України, які запропоновано поділити на такі групи: 1) суб'єкти забезпечення функціонування та реалізації основних повноважень самоврядування: З'їзд нотаріусів України, Рада Нотаріальної палати України, Президент, Перший віцепрезидент та Віцепрезидент Нотаріальної палати України, Ревізійна комісія, а також Комісія з питань професійної етики нотаріусів; 2) допоміжні колегіальні й дорадчі органи, діяльність яких спрямована на більш глибоку та якісну реалізацію окремих функцій із забезпечення нотаріального самоврядування та захисту професійних інтересів і прав нотаріусів;

– оскарженням рішень органів професійного самоврядування нотаріусів запропоновано розуміти врегульовану нормами чинного законодавства процедуру перевірки та перегляду рішень, що були ухвалені відповідними органами нотаріального самоврядування, яка реалізується з метою: а) забезпечення законності діяльності відповідних органів; б) захисту прав і законних інтересів нотаріусів або інших зацікавлених осіб – користувачів відповідних послуг;

*удосконалено:*

– теоретичний підхід щодо визначення поняття «професійне самоврядування нотаріусів», на основі чого аргументовано, що це – діяльність, яка сприяє впорядкуванню внутрішньоадміністративних відносин у нотаріальній сфері з тією метою, щоб функціонування нотаріусів відбувалося правильно, ефективно та законно, а також відповідало всім національним і міжнародним стандартам;

– обґрунтування наукової думки про те, що ключовими формами діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів є такі: нормативно-правове забезпечення діяльності нотаріусів; організація та управління внутрішніми процесами; з'їзди, засідання, проведення зустрічей, конференцій та інших заходів; міжнародне співробітництво; внутрішньонаціональна співпраця;

– визначення поняття адміністративних процедур у діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів та їх перелік, до якого запропоновано віднести такі: процедури внутрішньої організації діяльності самоврядування нотаріусів; процедури забезпечення дотримання професійної етики нотаріусами та професійних стандартів їх діяльності; контрольно-наглядові процедури; процедури притягнення до відповідальності нотаріусів; співробітництво з органами державної влади та місцевого самоврядування; міжнародне співробітництво; оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів;

*дістало подальшого розвитку:*

– обґрунтування наукової думки про те, що наведений у ст. 16 Закону України «Про нотаріат» перелік принципів професійного самоврядування нотаріусів потребує розширення такими засадами, як верховенство права; принцип делегування повноважень; принцип стабільного розвитку; принцип запобігання корупції;

– теза про те, що важливим кроком у напрямі вдосконалення адміністративно-правового регулювання організації діяльності та функціонування органів

професійного самоврядування нотаріусів є кодифікація законодавства про нотаріальну діяльність. У відповідному кодифікованому акті запропоновано передбачити окремий розділ, присвячений самоврядуванню нотаріусів, у межах якого доцільно: по-перше, більш детально врегулювати адміністративно-правовий статус самоврядування, зокрема Нотаріальної палати; по-друге, створити ефективну систему контролю та нагляду за діяльністю нотаріусів з боку самоврядування; по-третє, стандартизувати окремі адміністративні процедури діяльності самоврядування;

– твердження про те, що з огляду на значущість діяльності Нотаріальної палати України, не зовсім доречним є визначення ключових засад її функціонування саме на рівні положень, які видаються цим органом, у зв'язку з чим наголошено на потребі в розширенні законодавчого регулювання вказаного органу самоврядування нотаріусів.

**Практичне значення отриманих результатів** полягає в тому, що викладені в дисертації висновки та пропозиції використовуються та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – як основа для проведення подальших теоретико-прикладних досліджень, присвячених адміністративно-правовим аспектам функціонування професійного самоврядування нотаріусів;

– *правотворчій діяльності* – у процесі розроблення та вдосконалення законодавчих та інших нормативно-правових актів, які регулюють діяльність нотаріату, зокрема самоврядування нотаріусів;

– *правозастосовній діяльності* – з метою вдосконалення практичної реалізації форм і методів діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів;

– *освітньому процесі* – під час підготовки лекційних, навчально-методичних матеріалів, а також навчальних посібників і підручників з дисциплін «Адміністративне право», «Нотаріат в Україні» тощо.

**Апробація матеріалів дисертації.** Підсумки розроблення проблематики та відповідні висновки оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Право як ефективний суспільний регулятор» (м. Київ, 20–21 квітня 2016 р.); «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 12–13 серпня 2020 р.); «Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення» (м. Київ, 7–8 лютого 2024 р.).

**Структура та обсяг дисертації.** Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 205 сторінок. Список використаних джерел містить 201 найменування на 24 сторінках.

## ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, темами, планами, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, його мету й задачі, розкрито наукову новизну отриманих результатів, теоретичне і практичне значення роботи, наведено відомості про апробацію результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

**Розділ 1 «Теоретико-правові засади професійного самоврядування нотаріусів»** містить чотири підрозділи.

У підрозділі 1.1 *«Сутність, зміст і правова природа професійного самоврядування нотаріусів у системі внутрішньоорганізаційних адміністративно-правових відносин у системі інституту нотаріату»* наголошено, що нотаріат – це один з найдавніших правових інститутів у світі, його існування відомо ще з часів зародження писемності. Тезисно розкрито генезу розвитку нотаріату у світі, зокрема в Україні. Зауважено, що одним з аспектів ефективного функціонування національного нотаріату є професійне самоврядування нотаріусів, існування якого задекларовано Законом України «Про нотаріат».

На підставі аналізу наукових підходів учених щодо визначення понять «самоврядування», «місцеве самоврядування», «професійне самоврядування» наведено авторське визначення поняття «професійне самоврядування нотаріусів». Причому формування професійного самоврядування нотаріусів відбувається на тлі не трудових, а передусім адміністративно-правових відносин. З метою з'ясування правової природи професійного самоврядування нотаріусів наведено основні ознаки адміністративно-правових відносин, які виникають у досліджуваній сфері. Акцентовано увагу на тому, що на сьогодні адміністративні правовідносини пронизують всю сферу нотаріальної діяльності з огляду на широкий формат її державного регулювання. Встановлено, що держава визначає порядок доступу до професії нотаріуса, надання відповідних дозвільних документів на провадження нотаріальної діяльності, а також встановлює стандарти, вимоги та правила її провадження. Професійне самоврядування в цьому контексті сприяє упорядкуванню внутрішньоадміністративних відносин з тією метою, щоб функціонування нотаріату відбувалося правильно, ефективно та законно, відповідало всім національним і міжнародним стандартам.

Обґрунтовано висновок, згідно з яким професійне самоврядування нотаріусів – це складне, комплексне явище, яке виходить за межі звичайного представництва трудових інтересів працівників. Вказана категорія існує в межах функціонування великого інституту нотаріату, представники якого уповноважені державою на виконання соціально важливої діяльності, мають особливий правовий статус (набір прав та обов'язків). Зазначено, що в контексті наведеного звести сутність і зміст професійного самоврядування до якогось єдиного значення неможливо, адже в ньому концентруються ознаки як правового явища, так і моделі організації відповідної спільноти.

У підрозділі 1.2 *«Завдання, мета та принципи функціонування професійного самоврядування нотаріусів»* акцентовано увагу на тому, що професійне

самоврядування нотаріусів функціонує не хаотично, адже воно спрямоване на досягнення відповідної мети, що передбачає вирішення особливого набору завдань. Крім того, підґрунтям такої діяльності є система вихідних засад, ідей, тобто принципів.

Здійснено аналіз співвідношення термінів «завдання» та «мета», у зв'язку з чим встановлено, що мета і завдання – це категорії, які доповнюють одна одну та фактично є частиною одного цілого. На основі аналізу наукових поглядів вчених аргументовано, що мета – це кінцевий, усвідомлений, окреслений конкретизованими фактами результат діяльності, функціонування якогось явища, здійснення певного процесу тощо. Підкреслено, що завдання визначають зміст мети. Це – проміжні, складові цілі, виконання яких відбувається як кроки досягнення визначеного результату. Окреслено мету й завдання функціонування професійного самоврядування нотаріусів, що набули закріплення в Законі України «Про нотаріат». До основних завдань функціонування професійного самоврядування нотаріусів віднесено такі: формування та забезпечення функціонування самоврядних інституцій; представництво професійних інтересів нотаріусів; захист соціальних та професійних прав нотаріусів; методичне та навчально-виховне забезпечення нотаріальної діяльності; забезпечення дотримання представниками нотаріату високих стандартів професійної етики, дисципліни й законності.

Наголошено на теоретичних підходах вчених щодо розуміння понять «принципи» та «принципи права», на підставі чого визначено поняття «принципи функціонування професійного самоврядування нотаріусів». Виокремлено та схарактеризовано такі принципи функціонування професійного самоврядування нотаріусів, як: верховенство права; принцип делегування повноважень; принцип стабільного розвитку; принцип запобігання корупції.

У підрозділі 1.3 «Правові засади функціонування професійного самоврядування нотаріусів» встановлено, що забезпечення ефективного функціонування професійного самоврядування нотаріусів вимагає побудови ефективної системи нормативно-правових засад здійснення такої діяльності. Попри те, що професійне самоврядування нотаріусів переважно регулюється Законом України «Про нотаріат» та не має визначення в інших законодавчих актах, правові засади його функціонування охоплюють значну групу юридичних документів, які найбільш доцільно розглядати залежно від їх юридичної сили.

Проаналізовано норми Конституції України, які хоч прямо і не регулюють функціонування професійного самоврядування нотаріусів, однак безпосередньо впливають на формування нормативно-правової бази, у якій закріплено основоположні засади функціонування професійного самоврядування нотаріусів. Окрему увагу присвячено аналізу положень міжнародних нормативно-правових актів. Встановлено, що діяльності нотаріусів сьогодні не присвячено якогось конкретного акта, наприклад, конвенції або угоди. Натомість на міжнародному рівні функціонує Міжнародний союз нотаріату (далі – МСЛН), що своїми правовими документами регулює багато питань роботи інституту, зокрема в професійно-трудовому контексті. Проаналізовано діяльність МСЛН у царині упорядкування функціонування професійного самоврядування нотаріусів.

З'ясовано, що на національному законодавчому рівні до правових засад функціонування професійного самоврядування нотаріусів слід віднести Закон України «Про нотаріат». Проаналізовано норми вказаного Закону в частині регулювання функціонування професійного самоврядування нотаріусів. Наголошено, що серед підзаконних нормативно-правових актів питання функціонування професійного самоврядування нотаріусів врегульовано: по-перше, деякими наказами Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст), а по-друге, актами Нотаріальної палати України. Виокремлено найбільш важливі підзаконні нормативно-правові акти, які присвячено упорядкуванню функціонування професійного самоврядування нотаріусів. Обґрунтовано доцільність урегулювати діяльність Нотаріальної палати та її комісій саме на законодавчому рівні, що забезпечить законність їх функціонування та відповідність принципу верховенства права.

У підрозділі 1.4 «Делеговані повноваження як основа самоврядного нотаріального управління» встановлено, що делеговані повноваження слугують складовою основи функціонування всього інституту нотаріату, а також професійного самоврядування його представників і становлять зміст одного з ключових принципів самоорганізації та самоуправління нотаріусів.

Розглянуто сутність делегованих повноважень і розкрито їх унікальну сутність. Зазначено, що делегування – це передача повноважень, обов'язків або завдань від однієї особи чи органу, іншому суб'єкту з метою підвищення ефективності управління, розподілу відповідальності та оптимізації певного процесу. Тобто делеговані повноваження – це нетипова для суб'єкта додаткова система прав та обов'язків, які він отримує від іншого у встановленому законом порядку. Запропоновано авторське визначення поняття «делеговані повноваження як основа самоврядного нотаріального управління».

Розкрито зміст та особливості делегованих повноважень як основи самоврядного нотаріального управління, серед яких: контроль за дотриманням професійної етики нотаріусів; притягнення нотаріуса до відповідальності за порушення етичних правил; підвищення кваліфікації нотаріусів, консультантів державних нотаріальних контор; участь у формуванні нотаріального корпусу; повноваження професійного самоврядування нотаріусів з вирішення організаційних, безпекових, соціальних та інших питань своєї діяльності; повноваження зі створення організацій, які сприяють роботі нотаріусів.

Обґрунтовано положення про те, що делеговані повноваження мають надважливе значення в самоврядному нотаріальному управлінні, адже вони застосовуються за більшістю напрямів діяльності нотаріату. Це дає змогу: 1) підвищити якість нотаріальних послуг, адже вказаний аспект перебуває на контролі не чиновників, а безпосередньо працівників нотаріальної сфери; 2) оперативно реагувати на потреби та виклики, що виникають перед нотаріальною спільнотою, оскільки в цьому процесі між уповноваженою особою та органом самоврядування немає посередників і зайвих процедурних перепон; 3) захищати права й інтереси клієнтів – професійне нотаріальне самоврядування сприяє відповідальній праці нотаріусів та якісному виконанню своїх функцій.

## **Розділ 2 «Характеристика організації та здійснення професійного самоврядування нотаріусів» складається з трьох підрозділів.**

У підрозділі 2.1 *«Публічно-правовий статус органів професійного самоврядування нотаріусів»* констатовано, що дослідження професійного самоврядування нотаріусів неможливо проводити поза висвітленням особливостей правового статусу органів, які об'єднують зазначених уповноважених осіб і виконують делеговані повноваження. Це рушійна сила, суб'єктний склад у діях якого реалізують мету і завдання самоорганізації, самоуправління та саморегулювання представників вказаного інституту.

Визначено поняття «публічно-правовий статус органів професійного самоврядування нотаріусів». Наголошено, що на сьогодні ці органи, відповідно до чинного законодавства, представлено Нотаріальною палатою України та підпорядкованими їй установами, що мають особливий публічно-правовий статус. Схарактеризовано правові засади діяльності Нотаріальної палати України, окреслено її повноваження та компетенцію. Встановлено, що Нотаріальна палата України – це ключовий недержавний орган із широкими делегованими повноваженнями у сфері управління нотаріатом і діяльністю його представників. Вказана палата незалежна від державних структур та об'єднує всіх без винятку нотаріусів. Його структуру становлять спеціальні органи, З'їзд нотаріусів України, Рада Нотаріальної палати України, Президент, Перший віцепрезидент та Віцепрезидент Нотаріальної палати України, Ревізійна комісія, а також Комісія з питань професійної етики нотаріусів. Окрему увагу присвячено аналізу публічно-правового статусу вказаних вище суб'єктів.

У підрозділі 2.2 *«Форми та методи діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів»* наголошено на зв'язку форм і методів діяльності органів професійного самоврядування, розкрито співвідношення вказаних понять.

З'ясовано, що форми в праві є об'єктивним вираженням змісту та дії юридичних явищ, моделями діяльності суб'єктів суспільно-правових відносин, провадження окремих процедур тощо. Вони затверджуються в положеннях нормативно-правових актів і реалізуються за наявності відповідних умов. У формах право набуває конкретизації та практичного сенсу. Таким чином, форми діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів запропоновано розуміти як зовнішній вияв практичної діяльності вказаних суб'єктів, які в межах своєї компетенції та повноважень вирішують питання, пов'язані із забезпеченням, організацією і регулюванням нотаріальної діяльності в Україні. Схарактеризовано такі форми діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів: нормативно-правове забезпечення діяльності нотаріусів; організаційні засади роботи нотаріального самоврядування; організація з'їздів, засідань, зустрічей, конференцій, інших заходів; міжнародне співробітництво; внутрішньонаціональна співпраця.

Наголошено на тому, що методи – це різнопланові, універсальні категорії, що характеризують спосіб, засіб, захід реалізації тієї чи іншої діяльності в різних сферах суспільно-правових відносин. З юридичної точки зору методи – це нормативно встановлені засоби, способи та заходи, за допомогою яких відбувається реалізація регулюючого впливу права на суспільно-правові відносини, а також

практичне вчинення їх суб'єктами наданих їм юридичних можливостей, проведення юридично значущих дій, операцій тощо. Визначено поняття «методи діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів». Розкрито такі методи діяльності досліджуваних суб'єктів: метод координації; метод контролю; метод планування; метод аналізу; метод сертифікації; експертний метод.

У підрозділі 2.3 «Адміністративні процедури в діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів» акцентовано на тому, що діяльність органів професійного самоврядування нотаріусів передбачає реалізацію низки процедур, які, зокрема, мають адміністративно-правовий характер.

Узагальнено підходи вчених щодо визначення понять «процедура», «правова процедура», «управлінська процедура», «адміністративна процедура», на підставі чого сформулювало визначення поняття «адміністративні процедури в діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів». Наголошено що такі процедури здійснюються органами професійного самоврядування нотаріусів з метою організації власної діяльності, а також здійснення контролю та регулювання роботи нотаріусів, забезпечення дотримання ними професійних стандартів, етичних норм та захисту прав і законних інтересів.

Розкрито особливості реалізації таких адміністративних процедур в діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів: процедура набуття статусу члена Нотаріальної палати України; процедури з організації діяльності самоврядування нотаріусів; процедури забезпечення дотримання професійної етики нотаріусами та професійних стандартів їх діяльності; контрольно-наглядові процедури; процедури притягнення до відповідальності нотаріусів; процедури, пов'язані із співробітництвом з органами державної влади та місцевого самоврядування; процедури міжнародного співробітництва.

Зауважено, що значення наведених процедур полягає в тому, щоб забезпечити прозорість і законність діяльності як власне нотаріусів, так і органів самоврядування. Якісне законодавче врегулювання таких процедур сприяє підвищенню рівня правової визначеності в діяльності нотаріальної спільноти, а також гарантує дотримання прав, свобод та інтересів як власне нотаріусів, так і громадян, які звертаються за нотаріальними послугами. Також ці процедури сприяють взаємодії органів професійного самоврядування з державними установами та міжнародними організаціями, що є важливим чинником для розвитку нотаріату як однієї з ключових інституцій України.

**Розділ 3 «Напрями вдосконалення організації та функціонування органів професійного самоврядування нотаріусів»** складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Порядок і підстави оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів» аргументовано положення, згідно з яким однією з ключових гарантій дотримання прав, свобод та інтересів нотаріусів є гарантована чинним законодавством і нормативними документами Нотаріальної палати України можливість оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів.

Оскарженням рішень органів професійного самоврядування нотаріусів запропоновано розуміти врегульовану нормами чинного законодавства процедуру перевірки та перегляду рішень, що були ухвалені відповідними органами

нотаріального самоврядування та яка реалізується з метою: а) забезпечення законності діяльності цих органів; б) захисту прав і законних інтересів нотаріусів або інших зацікавлених осіб – користувачів відповідних послуг. Наголошено, що для того, щоб правовідносини з оскарження були законними, вони мають виникати на основі певних підстав. Виокремлено та схарактеризовано такі підстави оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів: дії Нотаріальної палати України, унаслідок яких було порушено права та законні інтереси нотаріуса; прийняття рішень, які прийнято з порушенням встановленої процедури, що не відповідає нормам Конституції, Закону України «Про нотаріат», а також положенням Ради Нотаріальної палати України; прийняття рішень без належного доказового підґрунтя або з явними помилками, зокрема що стосується питань притягнення нотаріусів до юридичної відповідальності; наявність особистої зацікавленості в прийнятті рішення окремими членами органу самоврядування; бездіяльність органу самоврядування, що може виявлятися, наприклад, у невиконанні Нотаріальною палатою України покладених на неї обов'язків, ненадання відповідей на звернення або ухилення від прийняття рішень тощо.

Розкрито особливості порядку оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів. Відзначено, що на сьогодні порядок і підстави оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів врегульовані досить поверхнево та не враховують специфіку правового статусу Нотаріальної палати України, а також нотаріусів, як членів самоврядування.

У підрозділі 3.2 *«Напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання організації діяльності та функціонування органів професійного самоврядування нотаріусів»* наголошено на тому, що у функціонуванні органів професійного самоврядування нотаріусів існує низка прогалин і недоліків, які передусім обумовлені наявністю прогалин в адміністративному законодавстві, норми якого спрямовані на регулювання суспільних відносин у досліджуваній сфері суспільного життя. Підходити до подолання відповідних прогалин доцільно комплексно, розв'язуючи не лише нормативно-правові, а й організаційні проблеми.

Підтримано точку зору науковців стосовно доцільності розроблення та прийняття Концепції розвитку нотаріату в Україні. Наведено цілі та завдання, які мають бути закріплені у вказаній Концепції з метою покращення організації діяльності та функціонування органів професійного самоврядування нотаріусів.

Обґрунтовано доцільність удосконалення адміністративно-правового регулювання організації діяльності та функціонування органів професійного самоврядування нотаріусів шляхом кодифікації законодавства про нотаріальну діяльність. Кодифікація законодавства про нотаріат є ключовим етапом у вдосконаленні правового регулювання нотаріальної діяльності. Вона передбачає систематизацію, узгодження та оновлення нормативно-правових актів у єдиному законодавчому акті, що забезпечує ефективне та прозоре функціонування нотаріату. Що ж стосується самоврядування, то в цьому документі щодо діяльності останнього слід передбачити окремий розділ, у межах якого доцільно: по-перше, більш детально врегулювати адміністративно-правовий статус самоврядування, зокрема Нотаріальної палати; по-друге, створити ефективну систему контролю та нагляду за

діяльністю нотаріусів з боку самоврядування; по-третє, стандартизувати окремі адміністративні процедури діяльності самоврядування.

Одним з важливих напрямів визнано ефективне впровадження е-нотаріату, але не лише в діяльність нотаріусів, а й у роботу самоврядування, адже воно дасть можливість оптимізувати робочі процеси, зменшити кількість паперової документації та прискорити проведення нотаріальних дій.

Встановлено, що запропоновані напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання організації діяльності та функціонування органів професійного самоврядування нотаріусів дозволять не лише якісно покращити діяльність нотаріусів, а й забезпечать більш ефективне та таке, що відповідає засадам законності та верховенства права, функціонування органів самоврядування нотаріусів.

## ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертаційної роботи наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягало в тому, щоб з'ясувати сутність і розкрити особливості адміністративно-правових аспектів професійного самоврядування нотаріусів, на основі чого надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення правових та організаційних засад функціонування цих суб'єктів. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових висновків, основні з них такі:

1. Аргументовано, що професійне самоврядування нотаріусів становить: по-перше, гарантоване законодавством України право нотаріусів як професійної спільноти брати безпосередню участь у вирішенні питань своєї цільової діяльності, представляти себе та захищати надані законодавством права, свободи й інтереси; по-друге, спеціальну, додаткову гарантію незалежності інституту нотаріату у вирішенні всіх ключових питань, пов'язаних з організацією роботи нотаріусів, захистом їх прав та інтересів через спеціальну самоврядну інституцію – Нотаріальну палату України; по-третє, форму самоорганізації, саморегуляції та самоуправління професійної спільноти нотаріусів, яка у визначеному законодавством порядку забезпечує автономне регулювання внутрішньоорганізаційних відносин щодо функціонування інституту нотаріату, сприяє ефективному виконанню нотаріальної діяльності, захищає права та представляє інтереси нотаріусів та інших суб'єктів, що користуються їхніми послугами.

2. Обґрунтовано, що метою професійного самоврядування нотаріусів є їх об'єднання для сприяння ефективному виконанню покладених на них законодавством повноважень та автономного вирішення питань, пов'язаних із функціонуванням інституту нотаріату, які прямо не врегульовано державою. Своєю чергою завданнями професійного самоврядування нотаріусів є такі: формування та забезпечення роботи самоврядних інституцій; представництво професійних інтересів нотаріусів; захист соціальних і професійних прав нотаріусів; методичне та навчально-виховне забезпечення нотаріальної діяльності; забезпечення дотримання

представниками нотаріату високих стандартів професійної етики, дисципліни та законності.

Констатовано, що принципи функціонування професійного самоврядування нотаріусів – це фундаментальні, основоположні, вихідні ідеї, відповідно до яких впорядковуються суспільно-правові відносини у сфері професійного самоврядування нотаріусів, а також реалізуються мета й цілі його діяльності. Аргументовано, що окрім принципів, визначених у ст. 16 Закону України «Про нотаріат», їх перелік слід розширити такими засадами, як верховенство права; принцип делегування повноважень; принцип стабільного розвитку; принцип запобігання корупції.

3. Сформульовано висновок про те, що на сьогодні система правових засад функціонування професійного самоврядування нотаріусів представлена сукупністю нормативно-правових актів різної юридичної сили, що включають Конституцію України, міжнародні нормативні документи, законодавчі акти тощо. Ключове місце в системі відповідних нормативно-правових актів належить рішенням Ради Нотаріальної палати України, які врегульовують усі найбільш важливі аспекти діяльності самоврядування нотаріусів. Обґрунтовано, що такий стан речей є не зовсім доречним, а отже, вбачається необхідним врегулювати роботу Нотаріальної палати та її комісій саме на законодавчому рівні, що забезпечить законність їх функціонування та відповідність принципу верховенства права.

4. Доведено, що делеговані повноваження у сфері самоврядування нотаріусів – це здійснена на підставі норм чинного законодавства передача частини управлінських функцій від держави (в особі її уповноважених органів) до органів самоврядування з метою забезпечення більш якісного, ефективного та оперативного регулювання, упорядкування та керівництва нотаріатом в Україні. Такі повноваження переважно стосуються регулювання професійної діяльності нотаріусів, контролю за дотриманням етичних норм і професійних стандартів, організації підвищення кваліфікації, ведення реєстрів та інших функцій, що сприяють ефективному розвитку нотаріату в Україні, зокрема самоврядування нотаріусів, а також забезпеченню його самостійності та незалежності.

З'ясовано, що делеговані повноваження мають надважливе значення в самоврядному нотаріальному управлінні, адже вони застосовуються за більшістю напрямів діяльності нотаріату. Це дає змогу: 1) підвищити якість нотаріальних послуг, адже цей аспект перебуває на контролі не чиновників, а безпосередньо працівників нотаріальної сфери; 2) оперативно реагувати на потреби та виклики, що виникають перед нотаріальною спільнотою, оскільки в цьому процесі між уповноваженою особою та органом самоврядування немає посередників і зайвих процедурних перепон; 3) захищати права та інтереси клієнтів – професійне нотаріальне самоврядування сприяє відповідальній праці нотаріусів та якісному виконанню своїх функцій.

5. Відзначено, що органи професійного самоврядування нотаріусів згідно з чинним законодавством України представлено Нотаріальною палатою України та підпорядкованими їй суб'єктами. Нотаріальна палата України – це ключовий, недержавний орган із широкими делегованими повноваженнями у сфері управління

нотаріатом і діяльністю його представників. Вказана палата незалежна від державних структур та об'єднує всіх без винятку нотаріусів. Його структуру становлять спеціальні органи, З'їзд нотаріусів України, Рада Нотаріальної палати України, Президент, Перший віцепрезидент та Віцепрезидент Нотаріальної палати України, Ревізійна комісія, а також Комісія з питань професійної етики нотаріусів. Вони забезпечують функціонування та реалізацію основних повноважень Нотаріальної палати України, а також вирішення найбільш значущих питань професійної діяльності нотаріусів. Крім вказаних органів, у системі Нотаріальної палати України створюються допоміжні колегіальні, дорадчі органи, метою функціонування яких є більш глибока та якісна реалізація окремих функцій із забезпечення нотаріального самоврядування та захисту професійних інтересів і прав нотаріусів. На місцевому рівні представництвом нотаріусів займаються відділення Нотаріальної палати України, які виконують надані їм повноваження в межах окремих територій.

6. Поняттям «форми діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів» запропоновано вважати зовнішній вияв практичної діяльності вказаних суб'єктів, які в межах своєї компетенції та повноважень вирішують питання, пов'язані із забезпеченням, організацією та врегулюванням нотаріальної діяльності в Україні. До переліку відповідних форм віднесено: нормативно-правове забезпечення діяльності нотаріусів; організація та управління внутрішніми процесами; з'їзди, засідання, проведення зустрічей, конференцій та інших заходів; міжнародне співробітництво; внутрішньонаціональна співпраця.

Методами діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів запропоновано вважати визначені законодавчими й підзаконними нормативно-правовими актами інструменти, засоби та способи реалізації уповноваженими інститутами нотаріального самоврядування своїх повноважень у межах визначеної компетенції. До переліку таких методів зараховано: метод координації, контролю, планування, метод аналізу, сертифікації та експертний метод.

7. Зауважено, що адміністративними процедурами в діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів слід розуміти системну сукупність урегульованих нормами чинного законодавства дій, заходів і процесів, що здійснюються цими органами з метою організації власної діяльності, а також здійснення контролю та регулювання діяльності нотаріусів, забезпечення дотримання ними професійних стандартів, етичних норм та захисту прав і законних інтересів. Такими адміністративними процедурами є: внутрішня організація діяльності самоврядування нотаріусів; процедури забезпечення дотримання професійної етики нотаріусами та професійних стандартів їх діяльності; контрольно-наглядові процедури; процедури притягнення до відповідальності нотаріусів; співробітництво з органами державної влади та місцевого самоврядування; міжнародне співробітництво; оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів.

8. Встановлено, що підставами оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів є такі: 1) у результаті дій Нотаріальної палати України було порушено права та законні інтереси нотаріуса; 2) рішення прийнято з

порушенням встановленої процедури, не відповідає нормам Конституції, Закону України «Про нотаріат», а також положенням Нотаріальної палати України; 3) рішення прийнято без належного доказового підґрунтя або з явними помилками, зокрема стосовно притягнення нотаріусів до юридичної відповідальності; 4) наявність особистої зацікавленості в прийнятті рішення окремими членами органу самоврядування; 5) бездіяльність органу самоврядування, що може виявлятися, наприклад, у невиконанні Нотаріальною палатою України покладених на неї обов'язків, ненадання відповідей на звернення або ухилення від прийняття рішень. Аргументовано, що оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів здійснюється в порядку: адміністративного оскарження; шляхом медіації; через вирішення спору в судовому порядку (адміністративне судочинство).

Акцентовано увагу на тому, що особливостями оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів є такі: по-перше, процедура такого оскарження регулюється як внутрішніми нормативними актами самоврядних органів, так і загальним законодавством, що встановлює механізми адміністративного та судового захисту прав нотаріусів; по-друге, рішення можуть бути оскаржені або в межах власне системи самоврядування шляхом перегляду вищими органами, або в судовому порядку; по-третє, принцип автономії професійного самоврядування обмежує державне втручання, що своєю чергою створює необхідність забезпечення належного рівня самоконтролю та ефективності механізмів перегляду рішень.

9. З метою вдосконалення адміністративно-правового регулювання організації діяльності та функціонування органів професійного самоврядування нотаріусів запропоновано:

- по-перше, розробити та прийняти Концепцію розвитку нотаріату в Україні, у якій окремим напрямом передбачити вдосконалення самоврядування нотаріату. Метою такого напрямку має бути розвиток ефективної, незалежної та самостійної системи професійного самоврядування нотаріусів, яка сприятиме підвищенню якості нотаріальних послуг, забезпеченню законності та захисту прав нотаріусів і громадян;

- по-друге, здійснити кодифікацію законодавства про нотаріальну діяльну діяльність, що передбачає систематизацію, узгодження та оновлення нормативно-правових актів у єдиному законодавчому акті, що забезпечує ефективне та прозоре функціонування нотаріату, а також його самоврядування. У цьому нормативно-правовому акті слід виокремити розділ, присвячений регулюванню професійного самоврядування нотаріусів;

- по-третє, вирішити правову колізію щодо легальності обов'язкового залучення нотаріусів до самоврядування без їх згоди, а також невідповідності цього положення нормам Конституції України;

- по-четверте, забезпечити ефективне впровадження е-нотаріату в діяльність самоврядування нотаріусів, що сприятиме більшій прозорості й підзвітності діяльності нотаріусів. Автоматизовані системи контролю дадуть змогу ефективніше

відстежувати дотримання стандартів та етичних норм, а також підвищати рівень довіри громадян до інституту нотаріату.

## СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

### *в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:*

1. Туревська С. О. Поняття професійного самоврядування нотаріусів в системі інституту нотаріату. *Юридична наука*. 2020. № 3. Т. 2. С. 166–171.
2. Туревська С. О. До характеристики правових засад функціонування професійного самоврядування нотаріусів. *KELM*. 2022. № 7(51). С. 400–404 (Республіка Польща).
3. Turevska S. To the problem of defining the concept of delegated powers as a basis for self-governing notary administration. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2023. № 9. P. 98–102.
4. Turevska S. Public legal status of professional notarial self-governing bodies. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2024. № 1. P. 71–75.
5. Туревська С. О. До характеристики ключових форм діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 5. С. 261–265.

### *які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:*

6. Туревська С. О. До характеристики принципів функціонування професійного самоврядування нотаріусів. *Право як ефективний суспільний регулятор: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 20–21 квіт. 2016 р.)*. Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2016. С. 45–47.
7. Туревська С. О. Мета і завдання функціонування професійного самоврядування нотаріусів. *Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12–13 серп. 2020 р.)*. Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2020. С. 232–234.
8. Туревська С. О. До характеристики методів діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів. *Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7–8 лют. 2024 р.)*. Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2024. С. 71–73.

## АНОТАЦІЯ

**Туревська С. О. Професійне самоврядування нотаріусів: адміністративно-правовий аспект.** – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2025.

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає в тому, щоб з'ясувати сутність і розкрити особливості адміністративно-правових аспектів професійного самоврядування нотаріусів, на основі чого надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення правових та організаційних засад функціонування даних суб'єктів.

Розкрито сутність, зміст і правову природу професійного самоврядування нотаріусів у системі внутрішньоорганізаційних адміністративно-правових відносин у системі інституту нотаріату. Узагальнено завдання, мету й принципи функціонування професійного самоврядування нотаріусів. Схарактеризовано правові засади функціонування професійного самоврядування нотаріусів. Розкрито сутність делегованих повноважень як основи самоврядного нотаріального управління. Проаналізовано публічно-правовий статус органів професійного самоврядування нотаріусів. Виокремлено форми й методи діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів. Окреслено адміністративні процедури в діяльності органів професійного самоврядування нотаріусів. Розкрито порядок і підстави оскарження рішень органів професійного самоврядування нотаріусів. Запропоновано напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання організації діяльності та функціонування органів професійного самоврядування нотаріусів.

**Ключові слова:** нотаріус, професійне самоврядування, організація, правовідносини, завдання, принципи, правові засади, делеговані повноваження, нотаріальне управління, публічно-правовий статус, форми, методи, адміністративні процедури, оскарження рішень, удосконалення, адміністративно-правове регулювання.

## SUMMARY

**Turevska S. O. Professional self-government of notaries: administrative and legal aspect.** – *Qualification scientific work in the form of a manuscript.*

Dissertation for the degree of Candidate of Law in the specialty 12.00.07 «Administrative law and process; financial law; information law». – Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2025.

The dissertation presents a theoretical generalization and a new solution to the scientific task, which is to clarify the essence and reveal the features of the administrative and legal aspects of professional self-government of notaries, on the basis of which to provide scientifically substantiated proposals and recommendations aimed at improving the legal and organizational foundations of the functioning of these entities.

The essence, content and legal nature of professional self-government of notaries in the system of intra-organizational administrative and legal relations in the system of the notary institution are revealed. The tasks, goals and principles of the functioning of professional self-government of notaries are summarized. The legal foundations of the functioning of professional self-government of notaries are characterized. The essence of delegated powers as the basis of self-governing notarial management is revealed. The public-legal status of the bodies of professional self-government of notaries is characterized. The forms and methods of activity of the bodies of professional self-government of notaries are distinguished. The administrative procedures in the activities of the bodies of professional self-government of notaries are outlined. The procedure and grounds for appealing the decisions of the bodies of professional self-government of notaries are disclosed. Directions for improving the administrative and legal regulation of the organization of the activities and functioning of the bodies of professional self-government of notaries are proposed.

**Keywords:** notary, professional self-government, organization, legal relations, tasks, principles, legal foundations, delegated powers, notarial management, public legal status, forms, methods, administrative procedures, appeal of decisions, improvement, administrative and legal regulation.